

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 253g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 45 din Codul contravențional

(repararea prejudiciului cauzat prin contravenție)

CHIȘINĂU

28 mai 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dnei Emilia Cazacu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 8 decembrie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 28 mai 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 45 din Codul contravențional, ridicată de dl avocat Sergiu Leontean, în interesele dlui Petru Perju, parte în dosarul nr. 2-652/2024, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul Glodeni.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Vasile Nogai din cadrul Judecătoriei Bălți, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Bălți, sediul Glodeni, se află o cauză civilă privind repararea prejudiciului material cauzat ca urmare a comiterii de către dl Petru Perju a contravenției prevăzute la articolul 335 din Codul contravențional (*samavolnicia*).

4. La 11 noiembrie 2025, dl avocat Sergiu Leontean a ridicat, în interesele dlui Petru Perju, excepția de neconstituționalitate a articolului 45 din Codul contravențional.

5. Printr-o încheiere din 12 noiembrie 2025, judecătorul cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4
Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averele dobândite licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 45 Repararea prejudiciului

„(1) Persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Această persoană are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție. Prezentul alineat se aplică în egală măsură și în cazul în care, în sensul art.30 alin.(11), se consideră că făptuitorul nu a fost supus răspunderii contravenționale.

(2) Soluționând cauza contravențională, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției susține că articolul 45 din Codul contravențional nu stabilește care este instanța ori autoritatea competentă să examineze acțiunea civilă referitoare la repararea prejudiciului cauzat prin contravenție și nu condiționează posibilitatea inițierii acțiunii civile de reparare a prejudiciului de formularea pretențiilor în discuție în cadrul procesului contravențional. În opinia autorului, dacă partea vătămată nu a solicitat în cadrul procesului contravențional repararea prejudiciului, astfel de pretenții nu ar trebui formulate în cadrul unui proces judiciar separat. O astfel de posibilitate ar plasa contravenientul într-o stare de incertitudine după finalizarea procesului contravențional, afectând principiul securității raporturilor juridice.

9. În continuare, autorul excepției menționează că nu este clar ce prejudiciu se consideră legat de comiterea contravenției. Omisiunea în discuție ar determina acordarea unor despăgubiri nejustificate la soluționarea cauzei civile privind repararea prejudiciului cauzat prin contravenție.

10. Autorul excepției afirmă că omisiunile în discuție contravin articolelor 4, 20, 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

13. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că ea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 45 din Codul contravențional, care nu a constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

15. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă referitoare la repararea prejudiciului cauzat prin contravenție. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

16. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental (a se vedea DCC nr. 5 din 18 ianuarie 2022, § 23; DCC nr. 17 din 15 februarie 2022, § 22).

17. Autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 4 (*drepturile și libertățile omului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

18. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate face obiectul de examinare al Curții, dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 35 din 5 martie 2026, § 20).

19. Cu privire la incidența articolului 4 din Constituție, Curtea a reiterat că acesta comportă un caracter general și nu poate constitui un reper individual și separat. Această normă poate fi invocată numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (DCC nr. 113 din 26 septembrie 2023, § 17). Totodată, Curtea reiterează că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 22 din 19 februarie 2026, § 18).

20. Cu privire la incidența articolului 26 din Constituție, Curtea observă că autorul sesizării nu aduce argumente care ar demonstra limitarea mijloacelor procedurale necesare pentru realizarea dreptului său la apărare. Prin urmare, acest capăt al sesizării este inadmisibil.

21. Referitor la incidența articolului 20 din Constituție, autorul excepției susține că dacă partea vătămată nu i-a solicitat autorității competente să soluționeze cauza contravențională și repararea prejudiciului provocat, posibilitatea formulării ulterioare a acestor pretenții în cadrul unui proces judiciar separat ar afecta principiul securității raporturilor juridice.

22. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, principiul securității juridice presupune respectarea principiului autorității lucrului judecat, adică a caracterului definitiv al hotărârilor judecătorești (*Guðmundur Andri*

Ástráðsson v. Islanda [MC], 1 decembrie 2020, § 238). De asemenea, este posibil ca o hotărâre definitivă să nu fie anulată, ci să-și piardă efectul juridic ca urmare a unei hotărâri pronunțate într-o altă procedură (*Gražulevičiūtė v. Lituania*, 14 decembrie 2021, §§ 79-81).

23. Curtea notează că articolul 45 din Codul contravențional prevede dreptul persoanei de a solicita repararea prejudiciului cauzat prin contravenție, prin două modalități: *i*) fie în cadrul procedurii contravenționale, prin depunerea unei cereri la autoritatea competentă să soluționeze cauza, care poate dispune repararea prejudiciului doar în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui; *ii*) fie pe calea înaintării unei acțiuni civile separate în instanța de judecată competentă, potrivit normelor Codului de procedură civilă.

24. Articolul 20 din Constituție instituie obligația Parlamentului de a reglementa mecanisme procedurale suficiente care să le permită persoanelor să conteste în instanță actele care le afectează drepturile și interesele legitime. Acest articol nu stabilește vreo obligație a Parlamentului de a condiționa exercitarea dreptului la repararea prejudiciului produs prin contravenție în cadrul unei proceduri precise. Ține de marja discreționară a Parlamentului să reglementeze procedura în care poate fi exercitat dreptul la repararea prejudiciului produs prin contravenție. Simplul fapt că cererea de recuperare a prejudiciului cauzat prin contravenție poate fi formulată în mod separat față de procedura contravențională nu afectează principiul securității raporturilor juridice. Prin urmare, Curtea nu reține incidența articolului 20 din Constituție.

25. Referitor la pretinsa ingerință în exercițiul dreptului de proprietate dată fiind lipsa criteriilor pentru determinarea prejudiciului cauzat prin contravenție, Curtea notează că Capitolul XXXIII din Codul civil conține normele generale privind răspunderea delictuală. Angajarea răspunderii delictuale este condiționată de existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu (a se vedea articolul 2022 din Codul civil). În procedura civilă părțile beneficiază de toate garanțiile procedurale, inclusiv de posibilitatea de a-și prezenta argumentele și probele. Le revine instanțelor de judecată să stabilească în fiecare caz particular, pe baza circumstanțelor factuale relevante și a probelor administrate, temeinicia acțiunii civile privind repararea prejudiciului cauzat prin contravenție.

26. Curtea reiterează că o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate opera în mod izolat. Dimpotrivă, ea trebuie aplicată în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente, ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (a se vedea DCC nr. 128 din 10 octombrie 2024, § 54).

27. Din perspectiva argumentelor autorului excepției, Curtea observă că norma criticată nu ridică o problemă de constituționalitate, deoarece motivele autorului se referă la aspecte ce țin de aplicarea legii într-un caz concret, care nu sunt de competența Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 35 din 23 martie 2020, §§ 27, 29).

28. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 27 alin. (2) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 45 din Codul contravențional, ridicată de dl avocat Sergiu Leontean, în interesele dlui Petru Perju, parte în dosarul nr. 2-652/2024, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul Glodeni.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 28 mai 2026
DCC nr. 98
Dosarul nr. 253g/2025*